

”Aarhus som Grøn By”

Fremtidslaboratorier for bæredygtig omstilling

Hvor nødvendigt er det at omstille mad, trafik, forbrug & livsstil, bymiljøer, byggeri og boliger?
- og kan borgerne overhovedet bidrage med noget relevant?

Nedenfor giver vi eksempler på nødvendigheden af at omstille inden for de valgte 4 sektorer. Og eksempler på de muligheder, som borgernes aktive deltagelse igennem fællesskaber giver for at skabe mere bæredygtighed, ny omstillet praksis og mindske miljøkriserne. Det skal selvsagt suppleres med alle de tiltag, der kan skabes gennem Folketingsreformer og byråd. Men først om udgangspunktet, den brændende platform.

Vi står på en brændende platform

Vi har set billeder af skove der brænder helt ude af kontrol; sidste år var det Sydeuropa, Californien, Asien, Rusland der brændte. Mange frygter allerede sommeren 2023 og advarslerne florerer om endnu en tørke i Sydeuropa, hvor floderne forsvinder. Vi har set billeder af indlandsisen der smelter og brækker af i enorme isbjerge. Eller set orkaner der kaster rundt med huse og biler. Regnskyl så massive, at de skaber floder der drukner landsbyer på få øjeblikke og skaber jordskred som på billedet nedenfor. Vi har set flodbølger der skyller ind over kyster og byer. Tørkeramte områder uden vand, uden liv eller chance for føde. Engang var det trusler langt væk. I dag er truslerne også her.

Vi skal handle. På klimakrisen og biodiversitetskrisen og de andre truende kriser. Inden 2030 skal verden have reduceret CO₂-udledningerne med 43%, sagde IPCC marts 2023. Det er næsten halvdelen, der skal skæres væk. Vi er på vej mod at overskride 1,5 grader allerede i starten af 2030'erne, sagde de.

Dermed overskrider vi de såkaldte **Tipping Points** hvorefter Jordens store økosystemer inden for en kort tidshorisont begynder at kollapse udenfor menneskers kontrol. De rige lande skal gå forrest med omstillingen. I dag er 3,5 milliarder mennesker på kloden allerede ramt af klimaforandringerne, værst rammes klodens fattigste.

Vi er lige nu på vej mod mere end det dobbelte af Parisaftalens mål, nemlig 3,2 grader i år 2100, hvorved store dele af kloden vil blive ubeboelig. Sådan sagde IPCC ved præsentationen af deres sidste delrapport april 2022. I synteserapporten fra 2023 hedder det 'i værste fald når vi 4,4 grader' år 2100.

- *”Hvad er forskellen mellem en 2 grader C Verden og en 4 grader C Verden? – Civilisation”*. Sådan kommenterede stifteren af Potsdam Institut for Klimaforskning, Hans Joachim Schellnhuber, engang. Vi er på vej mod vores egen udryddelse.

Nødvendigheden af at omstille transporten

Transporten står for 29% af Danmarks samlede CO2 udledning. Langt hovedparten stammer fra personbiler, som stod for 84% af al persontransport i 2019. Bilerne antal er det seneste årti vokset mod amerikanske tilstande og har efterladt en kollektiv trafik i krise. Vi har aldrig haft flere personbiler: I 1995 var der 1,5 mio. biler. I 2023 har Danmark 2,9 mio. privatbiler. Der vil være ca. 3,4 mio. biler i 2030 og 3,8 mio. i 2035.

Hver bil står ubrugt hen i 96,5% af tiden. Vi kører 1,05 person i gns. i hver bil i myldretiden. Vores transport ligger overvejende i fritiden (61%) og de fleste ture er på under 3 km. En S-bane har samme kapacitet som 32 vejbaner. Alene ved at ændre adfærd – bruge cykel, gang og kollektiv trafik - kunne vi fjerne 43% af udledningerne. Resten op til 70% kan fjernes ved delebiler, samkørsel etc. (Jf. IDA's Bæredygtig Mobilitetsplan).

Transporten tilrettelægges som om alle har bil, men 38% har slet ikke bil (52% i Hovedstaden). Under 1 % af vores bilpark er el-biler. En el-biler udleder - i heldigste fald - halvt så meget CO2 som en fossilbil i sin levetid. En bil lever i gennemsnit 15 år. Hver bil lever i dag 0,8 år kortere end for 10 år siden. Antallet af SUV'ere er vokset stærkt, og nye biler udleder i dag mere CO2 målt per km bl.a. som følge af de mange SUV'ere, som kræver mere brændstof pga. større vægt og luftmodstand. I en by som Aarhus står trafikken for 50% af alle kommunens CO2-udledninger (Aarhus Kommunes Klimaplan).

Regeringens *Infrastrukturreform* rummer de største investeringer nogensinde i øget transport. Hovedparten går til nye motorveje, broer og veje til biler, selvom man ved, at mere vej betyder flere biler.

Hvad kan borgerne gøre - og har det nogen betydning?

Ingeniørforeningen IDA har udformet en plan for bæredygtig mobilitet i Danmark, som viser at vi ved at ændre adfærd og vaner vil kunne mindske transportens CO2-belastning med 43%. Reduktion op til 70% kan ske ved at indføre samkørsel, deleordninger, overgå til el-biler, udbygge kollektiv trafik m.m.

Skift til (el-)cykel og gang, hvor det overhovedet er muligt. Cykel er transportens schweizerkniv - godt for både krop og sind, hurtig og fleksibel, og med en el-cykel kan selv afstande op til 20 km let klares. 65% af danskerne har under 20 km til arbejde. Det handler om en indstilling hos os selv. Hovedparten af alle bilture er under 3 km.

Indret cykelstier og cykelruter, så det bliver let at vælge cyklen. Gå sammen med byrådet om at lave et udbygget net af supercykelstier og almindelige cykelstier, så det er sikkert og hurtigt at bevæge sig på cykel rundt i byen og kommunen. Erfaringer fra Farum viser at supercykelstier får mange til at skifte bilen ud med en cykel, selv på lidt større afstande.

Samkørsel - Kør sammen. Der er mange ordninger og apps som gør det let at samkøre, fordi de matcher chauffør og passager på hver enkelt tur (*GoMore, Ta'Med, Nabogo*). Vi skader klimaet og misbruger ressourcerne ved at køre én og én. Samkørsel kan give gratis p-plads.

Lav deleordninger for el-biler. El-biler er dyre, ladestanderne kan være dyre at installere. Det er lettere og billigere at have en deleordning lokalt med naboer og folk i kvarteret eller landsbyen.

Undlad at købe SUV-biler. En SUV bil udleder cirka 20% mere CO2, fordi den er betydeligt tungere og møder større vindmodstand.

Arbejd hjemmefra. I mange jobs kan man arbejde hjemmefra 2-3 dage om ugen; det viste corona. Mail, internet, mobil kan klare langt det meste. Det kan halvere CO2 udledningerne til og fra jobs.

Indfør bilfrie søndage. Vi behøver ikke vente på at Folketing og byråd gennemfører bilfrie søndage, vi kan starte selv – undlade at køre i bil om søndagen. Det giver plads til andre spændende aktiviteter – familien på cykeltur, skovtur, vandreture osv.

Hold op med at flyve, undtagen når det er absolut nødvendigt. En enkelt flytur til Thailand retur øger en gns. persons klimapåvirkning med 50%. Undlad alle flyvninger på afstande der kan klares med tog. De fleste forretningsmøder kan fint klares med online møder, det viste corona.

Lav en bilfri bymidte med Park & Ride anlæg i udkanten. Borgerne kan starte med at opsætte skilte - ingen biler i bymidten, tak - og få byrådet med på at lave bilfri bymidte. Biler i bymidter skaber trængsel, trafikkaos, kræftfremkaldende partikeludledning, larm, støj og stress. De optager plads til parkering og udleder CO2. Parkér bilerne i store Park & Ride anlæg ved indfaldsvejene i byens udkant, hvorfra man kan gå, tage cykel, letbane, S-tog eller fleksible og hyppige el-busser.

Undlad at købe familiens 3. og 4. bil til de unge. Stadig flere familier køber bil til deres 17-18 årige unge. Det er et galt spor. De må lære at tage offentlige transportmidler eller cykle.

Udbyg den kollektive trafik. Hjælp hinanden som borgere til at få byrådet til at etablere et netværk af fleksible ruter med el-busser i flere størrelser, så det er let at komme rundt i byen og kommunen med den kollektive trafik. Udbyg S-toge og letbaner og sørg for at de går til tiden. Gør offentlig trafik gratis, det har man gjort mange steder i verden med stor succes. - Og har det betydning, hvis borgerne gør disse ting? uden tvivl, Ja.

Nødvendigheden af at omstille bymiljøer, boliger og byggerier

Udledningerne fra verdens byggerier står for 39% af al CO₂ udledning i verden, og vi bygger i øjeblikket hvad der svarer til et nyt Paris - om ugen. Vi bygger i klimaskadende materialer som beton og stål. Danmark er i front med denne skadelige udvikling, det gælder især en by som Aarhus, hvis byggeri af betonehøjhuse er voldsomt. Det bebyggede areal i verden vil fordobles til 2060, hvis udviklingen fortsætter. Vi bygger stadig større boliger - det gennemsnitlige parcelhus var i 1960 i DK på 115 m², i 2020 var det på 205 m². Danske parcelhuse overstiger i gennemsnit den miljøbelastning, Jorden kan holde til, med 1400%. Moderne byggeri er en storforbruger af ressourcer.

Byggesektoren leverer 50% af den samlede mængde affald og står for 50% af forbruget af Jordens jomfruelige materialer. 82% af energiforbruget i verdens bygninger kommer fra fossile brændstoffer. I 1950 var der to megabyer med over 10 mio. indbyggere. I dag er der 34. Byerne bliver stadig større, og det bliver stadig vanskeligere for dem at skaffe mad og vand nok.

I moderne byer bygger hver sit. Der bliver tænkt i bygninger, ikke i byrum og fællesskaber. Det giver mere vind og skygge, når man bygger så højt og tæt og det kan let give mere ensomme beboere. Moderne byer er plaget af støj, stress, luftforurening, trængsel, ingen ro og mangel på plads. Der er ikke byrum til fællesskaber og legesteder til børn. Ingen rum for natur og dyr. Biodiversitet er et fremmedord i verdens byer, selvom snart 70% af alle bor her. Mødestederne er få, og er præget af fortravlede og støjende omgivelser. Få menneske- og selvgroede steder. Det meste bygges af hensyn til kapitalinvestorerne.

Hvad kan borgerne gøre?

Borgerne kan indtænke sociale strukturer og fællesskaber som understøtter en bæredygtig brug af bæredygtige boliger. Fællesspisning. Gårdfællesskaber. Fødevarefællesskaber. Indkøbsforeninger. Reparationsværksteder. Genbrugsbutikker. Grønne Nabofællesskaber. Lokale småproduktionsfællesskaber - elektronik, cykelværksteder, deleordninger for el-biler, genbrugsmøbler, lokale madkurser, grønne inspirationsværksteder, iværksætterværksteder, hjælp til etablering af urban farming. Tøjreparations- og omsyningsværksteder. Man laver lokale hus- og gavl-maler værksteder. Grupper med Aktive Ældre.

Disse fællesskaber kan styrke byens sociale liv og sammenhængskraft så man undgår at ende som en betonehøjhus-by med ensomhed og uden sjæl. De kan skabe en identitet og stemning for byen med plads til livsudfoldelse og borgernes selvudviklede kreativitet. De kan udvikle oplevelsesrigdommen og bygge rammer for borgernes ansvar og engagement.

Livet mellem husene. Vores mentale helbred bygges op ved smukke omgivelser. Vi trives og vokser ved grønne parker, huse med liv, natur og dyr, smukke huse med sjæl, farver og inspirerende, dekorerede gavle. Vi renses ved regnvand der plasker og drypper med lyde i kanaler og rør, udsigter til kanaler. Åer og kanaler der snor sig gennem byen. Af pladser hvor der er udfoldelse af børn og unge og ældre og alle. Af kolonihavestemninger midtbys, ved havnen, ved skovene, ved stranden. Vi trives med ro og plads. Borgerne kan tage ansvar for selv at være med til at skabe den slags by.

Borgerne kan skabe byskove, hvor hele bykvarterer beplantes med træer og skove mellem husene. Husfacader og -tage kan begrønnes. Parker kan gøres til urban farming, væksthuse og rammer om kvarterkurser i bæredygtig livsstil.

Borgerne kan arrangere byskoler i grøn resilient livsstil, hvor børnene vokser op med væksthuse og arealer de passer, hvor de lærer i fællesskab at plante, passe vækster, høste frugt, grønt, krydderier m.v. og forsyne dele af byen med bæredygtig mad.

Borgerne kan formulere fremtidens Lokalplaner så de indrettes ud fra hensyn til klima, miljø, biodiversitet, natur, ressourcer og menneskelig trivsel. Der kan stilles klima- og miljøkrav som forudsætning for bygningsgodkendelser. Stilles krav til opsætning af solceller på husfacader og -tage. Vedvarende energi er udgangspunktet i alle bykvarterer - fra vind, sol, jord, hav og geotermi. Biomasse er ikke vedvarende energi og skal ikke give varmen. I lokale fællesskaber dyrker man urban farming, laver kompost.

Borgerne kan bygge og bo mindre. Byg (og bo i) tiny houses og tiny lejligheder. Byg huse og lejligheder med tilknyttede fælles faciliteter til spisning, frys, køle, vask til deling, så hvert hus ikke skal rumme det hele. Halvdelen af den danske befolkning bor alene, men vores boligmasse matcher ikke dette mønster. Det handler også om at forenkle sin tilværelse. Når du bor i et tiny house er dit forbrug af ting&sager, møbler, apparater etc. tilsvarende tiny ligesom dit affald er tiny.

Brug eksisterende boliger. Der bygges mindst mulig nyt og eksisterende boliger genanvendes og nyindrettes mest mulig. Der bygges og genindrettes ud fra ideer om boligernes fleksibilitet og omstillingsevne ift. brugernes livssituation gennem forskellige aldre - med og uden børn, med og uden en partner.

Borgerne skaber i fællesskaber en grøn, biodivers by. Den moderne by er en natur-, miljø- og biodiversitetsdræber, men det behøver den ikke være. Vi kan indrette byens rum og facader med træer, buske og planter. Med mangfoldighed i arter og dyrkning i parker, med begrønnede husfacader og roof tops. Med urban farming, væksthuse, insekthoteller, dyrehaver med høns, gæs, kaniner, geder, ænder i lokale enheder, på skoler osv.

Bæredygtige boliger. Standard bliver "Den absolutte bæredygtighedsklasse" (udledning: 2,5 kg CO₂ pr. m²). Materialer: Huse bygges i naturlige, lokalt producerede materialer der er bæredygtige regnet i livscyklus. Boliger bygges så de kan genbruges.

Nødvendigheden af at omstille vores forbrug & livsstil

Danskerne er blevet en nation af storforbrugere. Hvor vi tidligere producerede og købte varer for at overleve og leve, så gør vi det i dag for at opleve og blive underholdt. Mad og drikke fylder kun 13%. Vi rejser, tager fly til Europas storbyer, går i teatre, biografer, til opera: De rigere dele af befolkningen køber dyre huse, dyre biler, nyt tøj mange gange årligt. Mange har sommerhuse og bruger betydelige summer på dyre, selvscene-sættende køkkener, bad, møbler og indretning af hjemmet. Det holder kloden ikke til. For mens vi i de rigeste lande overforbruger, dør naturen. Affaldet hober sig op og fremtidige generationer bliver dem, der betaler prisen.

Vi forbruger i et omfang, så der skal 4,6 jordkloder til for at gendanne de ressourcer vi bruger årligt. "Overshoot day" - den dag hvor vi har opbrugt Danmarks fair andel af klodens ressourcer for ét år - rykker for hvert år stadig længere tilbage i begyndelsen af året. I 2023 var det 28. marts. Men i 1970 lå samme dag i november.

Borgerne kan gøre en masse med stor effekt

Vi kan undgå tøjspild. Moden skifter 10 gange om året og det tøj, der er blevet umoderne, brændes. Det er spild af ressourcer, og både tøjets produktion og dets bortskaffelse forårsager store klimaskader. Meget tøj laves af bomuld, som dyrkes på udstrakte områder, hvor der kunne dyrkes mad. Vandforbruget er enormt - det koster 2700 liter vand at producere én almindelig t-shirt. Danskerne vasker vores tøj meget ofte, hvilket medfører et stort vandforbrug og udledning af næringssalte til havmiljøer, som resulterer i eutrofiering, dvs. i havdød og iltvind i vores indre farvande.

Vi kan standse vores enorme forbrug af flyrejser. Danskernes flyrejser målt som personkilometer er steget med 50% de sidste ti år. De rigeste ti procent af befolkningen i Danmark rejser ca. fire gange så meget som en gennemsnitsdansker. 2% af de flyrejsende foretager 13% af samtlige privatrejser og 3% af de erhvervsrejsende foretager 23% af alle erhvervsrejser. Thailand og USA er de foretrukne rejsemål uden for EU. En rejse tur retur Thailand fordobler en persons årlige CO₂-udledninger.

Vi kan ændre vores net-vaner og leve langt mere analogt. Danskerne brugte i 2020 dagligt 1 time og 16 minutter på at streamer film, serier og videoklip – en stigning på 27 minutter i forhold til 2016. I samme periode er danskernes brug af mobiltelefonen steget med 25 minutter, og brugen af internettet via en computer med 12 minutter. Danskernes digitale medieforbrug stiger og 4 ud af 10 danske annoncekroner nu til Google, Facebook og LinkedIn. Mængden af data i verden er øget mere end 30 gange siden 2010, dels fordi flere har fået adgang til internettet, dels fordi brugen af sociale medier og videostreaming har gennemgået en nærmest eksplosiv udvikling. Det tager vores tid, som går fra socialt samvær med andre.

Vi kan standse vores enorme kødforbrug, specielt vores brug af oksekød, der er den allerstørste klima- og biodiversitetssynder inden for madproduktionen, som i Danmark står for 35% af de samlede udledninger.

Sådan kan vi omstille og ændre vores adfærd og vaner på en meget lang række af områder, som øjeblikkeligt vil resultere i langt færre CO₂-udledninger og langt mindre miljø- og naturskader.

Vi kan simpelthen indrette os med **en grøn enkel livsstil, hvor vi systematisk indretter os efter, hvad kloden kan bære.** Og der behøver ikke være nogen voldsom nedgang i livskvalitet forbundet med dét. For vi kan helt anderledes konsekvent satse på livskvalitet og 'det gode liv'.

I stedet for en evig vækst i forbrug af materielle ting, kan vi satse på en tilvækst i relationer, oplevelser sammen med andre, i naturoplevelser, i nærvær og tid til familie, børn og venner.

Vi kan vandre sammen, dyrke musik sammen, læse, male, tegne, nyde - og skabe - kulturoplevelser sammen.

Hvorfor omstille mad? - og kan borgerne overhovedet bidrage med noget relevant?

Nødvendigheden af omstillinger - eksempler inden for temaet "mad"

I vores kampagne op til Fremtidslaboratoriet om MAD, beskriver vi den aktuelle fødevarer-situation med eksempler som viser problemerne. Danmark og verden har en industriel fødevarerproduktion der, hvis vi fortsætter som nu, inden for dette århundrede vil ødelægge planeten og undervejs skabe klimaforandringer, flygtningestrømme, muldflugt, mangel på drikkevand og sult. Den vil forårsage regionale borgerkrige og konflikter, en massiv social ulighed, udrydte biodiversitet samtidig med at den forgifter jorden, havene, drikkevandet og fødevarerne (jf. IPES FOOD: "From Uniformity to Diversity", juni 2016, https://www.agroecologynow.com/wp-content/uploads/2016/06/UniformityToDiversity_FullReport.pdf). Eller som to af verdens førende klimaforskere siger det:

- "Mad er den primære årsag til, at vi overtræder de mest kritiske planetære grænser: land, biodiversitet, klima og næringsstoffer. Det truer vores klodes stabilitet og modstandskraft (...) Mad afgør vores fremtid på Jorden. Går det galt på den front, går det galt med både os og kloden (...) hvorvidt vi indfrier Parisaftalens mål, står og falder med, om vi kan omstille det globale fødevarer-system" ("Klodens Grænser" Informations Forlag 2022, Johan Rockström og Owen Gaffney.

Vores nuværende dyrkningsformer og madvaner skaber klimakatastrofer - Dansk landbrug er det mest klimaskadelige og ressourcekrævende erhverv. Det står for 35% af alle danske CO2 udledninger, optager 62% af al dansk jord og bruger 70% af vores drikkevand. Hele 80% af landbrugets jord bruges til at dyrke foder til køer, svin og høns; et ekstremt spild af ressourcer, eftersom produktion af *føde* i stedet for *foder* vil kunne give samme mængde energi på 1/10 areal. I 2035 vil erhvervet stå for 50% af al danske udledninger, hvis vi fortsætter som nu. Samtidig er landbruget en dårlig økonomisk forretning, med en gæld på over 300 mia. gæld og et udpræget generationsskifteproblem. Trods sine enorme konsekvenser for klima og miljø står landbruget blot for 1,2 % af dansk BNP og der er kun knap 40.000 jobs. Landmændene udgør 0,6% af befolkningen, men besidder 62% af jorden. 50% af landmændene skal pensioneres inden for de næste 10 år, men der er ingen til at overtage fordi en gård i gennemsnit koster 30-40 mio. kr.; man kan frygte at jorden i stedet opkøbes af udenlandsk kapital.

Landbruget ødelægger biodiversiteten. Det nuværende landbrug ødelægger vores biodiversitet. Miljøgifte slår livet i jorden ihjel. Det skaber grønne ørkener uden liv og fjerner derved levegrundlaget for fugleliv og andet dyreliv. Op mod 2/3 af al dansk areal er udsat for disse påvirkninger og vores natur forringes hastigt. Kun 2% af dansk natur er beskyttet. Havmiljøet forringes ligeledes pga. landbrugets udledninger af kvælstof og andre næringsstoffer, der skaber eutrofiering, iltsvind og havdød.

Men der er store klimamulighederne i andre dyrkningsformer og omstilling fra kød til planter. Ved omstilling til regenerative permakultur landbrug hhv. -skovlandbrug vil dansk landbrug imidlertid kunne blive den største faktor bag CO2-fangst og -lagring. Og fra at være en del af klimaproblemet, ville man blive en del af løsningen. Så ville 62% af landets areal kunne skabe kulstoflagring. Ved at overgå fra kød til planter vil store landarealer kunne frisættes til vild natur, skovplantning og biodiversitet.

Borgernes muligheder for at handle - eksempler ift. mad

Grupper af borgere kan danne grønne nabofællesskaber, madklubber, bykvartersfællesskaber, omstillingsgrupper osv. som vælger at hjælpe hinanden til fx at skifte kødet ud med plantebaseret mad. Kød er det mest klimabelastende, vi kan indtage, og med planter kan vi producere 10 gange så meget mad på samme plads.

Nyt varesortiment lokalt. Sådanne grupper kan også lave aftaler med lokale supermarkeder, købmænd, grønthandlere og handlende, så disse indkøber mere klimavenlige madvarer - lokale varer, økologiske, årstidens, ikke-industrielt bearbejdede.

Grupper af borgere kan danne lokale fødevarerfællesskaber og grønne indkøbsforeninger. Fællesskaberne indkøber sunde, lokalt og klimavenligt producerede, økologiske fødevarer direkte til lokale forbrugere uden fordyrende mellemlid. Bonde til kunde. Det gør værdikæden kortere og forbrugerne får kontrol med, hvordan maden er produceret. Samtidig får de økologiske producenter sikkerhed for afsætning af det, de producerer.

Undgå madspild. Trods madens enorme klodebelastning smider vi hver dag 1/3 af al produceret mad ud, i Danmark og i hele verden. En stor del heraf sker i husholdninger. Vi kan lære hinanden at genbruge mad til retter dagen efter, til fællesspisninger, til gratis madordninger til udsatte grupper osv. Vi kan oprette madspildsgrupper som opsamler og distribuerer den spildte mad, så den anvendes. Vi kan samarbejde med supermarkederne omkring sådanne indsatser.

Vi kan spise sammen. Det er hyggeligt og det sparer både kloden og klimaet. Der bliver mindre madspild, og alle sparer CO2 fra de mange individuelle køkkenmaskiner, komfurer, køleplads, fryser, el etc. når vi kun anvender ét udstyr.

Kurser i klimamad. Mange kender kun traditionelle madvarer og konventionel madlavning. Det kan afhjælpes gennem lokale kurser under folkeoplysning, i gymnasier eller grundskolernes temauger. Hvis man kobler det til lokale nabofællesspisninger øges chancen for at lære nye madvaner og klimavenlig kogekunst under venlige former.

Gå sammen om at opkøbe jord. Hvis de store gårde fortsætter de konventionelle dyrkningsmetoder, kan vi være nødt til at gå sammen i større fællesskaber, der opkøber jord fx fra krakkede landbrug (der krakker i gns. 2 om ugen), så vi kan producere vores mad med dyrkningsmetoder, som på én gang er klimavenlige, understøtter biodiversitet, opbygger mulden og er giftfrie. Jorden kan drives i fællesskaber organiseret som andelsgårde, kooperativer eller fællesseje og / eller de kan leje ud til forpagtere.

Vi kan leje og bruge kommunale jorde til klimavenlig dyrkning i grønne fællesskaber. Kommunerne har meget ledig jord, som kan lejes og anvendes til at dyrke klimavenligt og derved både skaffe mad og lagre CO2.

Dyrk mad i byerne - Urban Farming og Fællesjorde. Vi kan etablere lokale madfællesskaber i byen som producerer mad på flade hustage, i parker, skolegårde, på fællesarealer, i gårdmiljøer. Fællesskaberne indretter urtehaver, grøntsagsproduktion, holder kaniner, ænder, gæs og høns, står for kompostordninger til gødning, fællesspisning. Arrangerer kurser i sund madproduktion og -lavning. Familier kan dyrke i fællesskaber med andre familier. Skoler kan have dyrkning på skemaet. Det er hyggeligt, giver et forhold til det vi spiser, og skaber bevidsthed om noget af det vigtigste, vi har: Maden.

Grønne Nabofællesskaber i forskellige afarter kan danne rammen om disse omstillinger i vores forbrug af mad. Vi kan gå sammen i ejendomme, gader og stræder, i parcelhuskvarterer, byområder, landsbyer osv. for i fællesskaber at tilrettelægge omstillingen til fremtidens grønne måder at forbruge, lave, genanvende og producere mad på.